

Spoločný program rozvoja Horného Liptova do roku 2022

časť Liptovský Hrádok

Pripravované časti dokumentu Spoločný program rozvoja obcí Horného Liptova do roku 2022 (k 30. 11. 2015):

Úvod: ako sme spoločne programovali

Analytická časť regiónu Horný Liptov

Vízia: Horný Liptov 2022

Stratégia pre dosiahnutie vízie Horného Liptova: strategický a špecifické ciele

Programová časť: návrhy opatrení a aktivít na dosiahnutie cieľov, výber monitorovacích ukazovateľov v 25 obciach Horného Liptova a pre spoločnú regionálnu časť

Realizačná časť: organizačné a komunikačné aspekty, systém monitorovania a hodnotenia, akčný plán 2015 – 2016 (región Horného Liptova)

Finančná časť: indikatívny finančný plán a prehľad potenciálnych zdrojov pre viaczdrojové financovanie (región Horného Liptova)

Obsah predkladaného dokumentu:

1. Liptovský Hrádok: minulosť a súčasnosť
2. Vízia: Liptovský Hrádok v roku 2022
3. Stratégia pre dosiahnutie vízie
4. Ciele a opatrenia podporujúce stratégiu
5. Prílohy
 - SWOT analýza Liptovského Hrádku
 - prehľad budov vo vlastníctve mesta
 - zoznam kultúrnych inštitúcií
 - zoznam nadácií, občianskych združení a neziskových organizácií
 - zoznam ocenených osobností mesta – *pripravuje sa*
 - prehľad poskytovaných služieb v meste
 - prehľad významných podnikateľských subjektov v meste

Pripravované ďalšie časti dokumentu vo väzbe na Spoločný program rozvoja obcí Horného Liptova do roku 2022 (k 30. 11. 2015):

6. Organizačné zabezpečenie
7. Akčný plán 2015 – 2016
8. Plán monitorovania a hodnotenia
9. Finančný plán a prehľad potenciálnych finančných zdrojov v programovom období EÚ 2014 – 2020 vo väzbe na plánované aktivity jednotlivých opatrení

1. Liptovský Hrádok: minulosť a súčasnosť

Najmenšie mesto Liptova je obdarované štedrým prírodným, kultúrnym a historickým potenciálom a bohatými ľudskými zdrojmi. Liptovský Hrádok v súčasnosti hľadá svoju novú tvár rozvíjajúceho sa centra cestovného ruchu s väzbou na tradície lesníctva, včelárstva, školstva, obchodu, ťažby a spracovania dreva a železnej rudy, pltníctva, rybárstva, podhorských a horských poľnohospodárskych aktivít a remesiel s tým spojených, ale aj modernú históriu telekomunikačných a informačných technológií.

Obyvatelia mesta sú hrdí na hrad a kaštieľ, jazierko s kaplnkou, budovu prvej lesníckej školy v Uhorsku, arborétum, budovu Soľného úradu, vážnicu a zvoncu, zvyšky pôvodnej vysokej pece Maša, chránenú lipovú alej s klasicistickým rímskokatolíckym kostolom, kaplnkou so sochou Piety ako i na ďalšie pamätihodnosti. Remeselná zručnosť obyvateľov mesta a okolia je prezentovaná v Národopisnom múzeu (Liptovské múzeum), ktorého súčasťou je unikátna expozícia ovčiarstva. V jeho súčasnej budove sídlil v rokoch 1795 až 1808 hrádocký prefekt František Wisner, ktorý sa významne zaslúžil o hospodársky rozvoj mesta. Mesto je bohaté na osobnosti v lesníckej oblasti, poľnohospodárstve, kultúre, technike. Netreba zabúdať na významných športovcov, ktorí žali svetové trofeje v cyklistike a bežeckom lyžovaní. V súčasnosti sa v medzinárodných súťažiach výborne uplatňujú detskí tanečníci, výtvarníci, elektronici. Úspešné vo svojich ambiciózných zámeroch sú stredné školy SOŠ lesnícka, SOŠ elektrotechnická, Gymnázium a Súkromné tanečné konzervatórium.

Reprezentanti samosprávy oceňujú súčasné osobnosti slávnostným pripomenutím si nielen ich celoživotných snáh a aktivít, ale aj osobných vlastností, ktoré sú motiváciou a príkladom pre mladých aj starších. Novú tradíciu začala v roku 2015 Komunitná nadácia Liptov udeľovaním ceny Ladislava Habiňáka, ktorý založil Školské výpočtové stredisko (ako súčasť strednej elektrotechnickej školy) s prvým sálovým číslicovým počítačom v bývalom Československu (1975). Výsledkom sú desiatky tisíc vyškolených programátorov, technikov, ľudí schopných aktívne využívať informačné technológie. Pri vzniku silnej tradície elektrotechnického priemyslu stála Tesla Liptovský Hrádok (1950), z ktorej neskôr vyrástlo množstvo väčších či menších firiem v oblasti telekomunikácií a informatiky.

Liptovský Hrádok je mesto s čarokrásnou prírodou pri sútoku Belej s Váhom, ktoré ponúka možnosti vyžitia sa vodákov, lyžiarov, skialpinistov, horolezcov, rybárov a poľovníkov. Mestská časť Dovalovo bola v minulosti obcou želiarov, včelárov, povozníkov a poľnohospodárov so zameraním na chov oviec, hovädzieho dobytku a spracovanie produktov z tohto chovu, no aj tradičných domácich remesiel – tkáčov, košíkárov a rezbárov. Zvlášť vychýrení boli dovalovskí murári a tesári, prácu ktorých môžeme obdivovať v centrálnej časti obce s originálnymi prvkami architektonického riešenia, predovšetkým okien a striech. Dominantou Dovalova sú rímsko-katolícky kostol z druhej polovice 13. storočia zasvätený sv. Martinovi Tourskému a klasicistický kostol Evanjelickej cirkvi a. v. Dovalovo má bohatú históriu a významných rodákov, ktorí sa svojou prácou a životnými postojmi zaradili medzi popredné osobnosti slovenskej histórie – Ján Nepomuk Bobula, staviteľ, publicista, politik, Dr. Ján Gašperík, včelársky spisovateľ a historik, organizátor novodobého včelárstva na Slovensku a ďalší.

V rámci Mikroregiónu Pod Poludnicou vybudovalo mesto náučný chodník – trasu pamätihodností. Z jeho zastávok spomeňme aspoň Evanjelický kostol, Hrob doktora Alberta Škarvana, publicistu a prekladateľa ruskej a francúzskej literatúry, tolstojovca a propagátora esperanta, Lapidárium židovského cintorína (zbierka náhrobných kameňov a krížov vznikla vďaka projektu Mosty – Gesharim), vápencový útes Skalka v Hradskej hore s vyhlídkou na

mesto a masívy Tatier, pamätník Stretnutie armád, ktorý symbolizuje stretnutie Partizánskeho oddielu Vysoké Tatry, vojsk 18. armády 4. ukrajinského frontu a 1. čs. armádneho zboru. V súčasnosti sú v Liptovskom Hrádku aktívne mnohé občianske organizácie zamerané na kultúru, šport a rozvoj horného Liptova. Spomeňme Art Štúdio, ktoré vytvára priestor pre filmárov, fotografov, maliarov, rezbárov poriadaním výstav, súťaží, festivalov a diskusií, Spoločnosť priateľov Múzea Liptovskej dediny, Miestnu akčnú skupinu Horný Liptov, Komunitnú nadáciu Liptov, divadelný súbor ATAK9, folklórne súbory a tanečné školy Bystrianka, Cindruška, Jessy, súkromná a mestská ZUŠ, spevácke cirkevné zbory, aktívna je Jednota dôchodcov, športové kluby, hasičský zbor, včelárske spolky a ďalšie zoskupenia podporujúce občianske aktivity.

Samospráva rozbehla množstvo projektov a je výnimočne úspešná v získavaní prostriedkov z externých fondov na ich realizáciu. Boli zrekonštruované školy, okolie hradu a kaštieľa, chodníky, cyklotrasy, vybudované námestie Františka Wisnera, ihriská, postavené nové byty, technická infraštruktúra potrebná pre manažment odpadu a druhotných surovín.

Organizovaním desiatok kultúrnych podujatí, Hornoliptovského jarmoku, športových a tanečných súťaží, filmových a hudobných festivalov, koncertov, výstav a odborných podujatí sa mesto Liptovský Hrádok radí medzi významné slovenské kultúrno-spoločenské centrá. Podobne úspešné sú aj firmy (obnovené technológie, zrekonštruované priestory podnikov) a neziskové organizácie pôsobiace na území mesta. Oblíbeným miestom neformálneho stretávania mladých aj starších je Caffè Exclusive, ktorá prispieva k rozvoju komunity spoločenskými podujatiami, prednáškami, koncertmi.

2. Liptovský Hrádok v roku 2022

V rámci prípravy nového rozvojového dokumentu do roku 2022 uskutočnila radnica prieskum potrieb a očakávaní obyvateľov mesta. Na základe tohto prieskumu bola sformulovaná vízia budúcnosti v tejto podobe:

Liptovský Hrádok je moderné európske mestečko, vyhľadávané turistické centrum Horného Liptova, charakterizované symbiózou sútoku Belej a Váhu. Pre svoj všestranný rozvoj využíva štedrý historický, kultúrny, prírodný a ľudský potenciál. Ponúka bohaté športové vyžitie v letnom i zimnom období. Mesto vzdelaných, aktívnych a ambiciózných ľudí, ktorí dosahujú medzinárodné úspechy, ale zároveň si vážia nenarušenú identitu horského mestečka. Mesto s bezpečnou súčasnosťou, poskytujúce priaznivé podmienky pre život, prácu a podnikanie, vytvára priestor pre tvorivú spoluprácu nielen v regióne, ale aj so zahraničnými partnermi. Svojím vonkajším vzhľadom, čistotou, prístupom obyvateľov k prostrediu slúži ako vzor pre mnohé mestá na Slovensku aj v zahraničí. Je vyhľadávaným miestom na bývanie pre nových obyvateľov vďaka svojej polohe, službám a atraktivite, ale aj vďaka funkčnej samospráve a podieľaní sa občanov na správe vecí verejných. Nadalej napĺňa atribúty s ním oddávna spájané - *mesto zelene a mladých* - vďaka sústavnej starostlivosti o zeleň a arborétum, ako aj úspešným základným a stredným školám.

Každý, kto raz prenikne do histórie a súčasnosti mesta, spozná pamiatky, prírodu a život tunajších ľudí, stane sa priateľom Liptovského Hrádku a stotožní sa s tvrdením: „Oplatí sa vidieť, navštíviť, spoznať, objaviť a skúsiť.“

3. Stratégia pre dosiahnutie vízie

Občania mesta a jeho predstavitelia sú pripravení naplniť víziu budúcnosti

- sústavnou prácou samosprávy na zlepšovaní kvality života obyvateľov mesta v oblasti služieb a infraštruktúry,
- **vytváraním podmienok pre vznik a udržanie pracovných príležitostí,**
- kladením dôrazu na aktívnu občiansku spoločnosť a spoluprácu,
- ako aj šetrným využívaním prírodných zdrojov a aktívnou ochranou hodnôt územia.

4. Ciele a opatrenia podporujúce stratégiu rozvoja mesta

V rámci spoločného programového dokumentu Horného Liptova je strategická časť pre všetky obce rovnaká.

Špecifická je programová časť, ktorej súčasťou sú opatrenia a aktivity na dosiahnutie vytýčených cieľov, ako aj súbor vybraných monitorovacích ukazovateľov výstupu pre hodnotenie úrovne aktivít.

Ukazovatele výsledku a dopadu na úrovni hodnotených cieľov (štyri špecifické ciele a jeden strategický cieľ) sú spoločné pre všetky obce regiónu a regionálnu programovú časť.

Prepojenie regiónu a jeho obcí v programovej časti symbolizuje voľba formulárov opatrení, do ktorých sme zahrnuli stratégiu regiónu (spoločná vízia, strategický cieľ, špecifické ciele a opatrenia). Kurzívou sú v rámci jednotlivých opatrení nadpísané spoločné indikatívne aktivity, pod ktoré zaraďujeme konkrétne projektové zámery obcí. Tento prístup nám umožní systémové monitorovanie a hodnotenie plnenia cieľov na regionálnej úrovni zberom, agregáciou a vyhodnocovaním údajov z jednotlivých obcí.